

N:o 5.

Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 2, i anledning af väckt förslag om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om revision af markegångstaxorna samt att prisen å de olika sädeslagen måtte bestämmas pr 100 kilogram.

Uti en inom Riksdagens Andra Kammare väckt och till utskottets behandling hänvisad motion, n:o 50, hemställer herr C. H. Wittsell, »att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller om en revision af markegångstaxorna samt att prisen å de olika sädeslagen bestämmas pr 100 kilo i stället för, som nu sker, pr hektoliter.»

Till stöd för motionen anför motionären, att bestämmelserna om upptagande i markegångstaxorna af sädeslagens pris pr hektoliter icke alls stå i öfverensstämmelse med det inom landet vanliga sättet för köp eller försäljning af de olika sädeslagen, dervid priset beräknas pr 100 kilo; att allmänheten på grund af detta förhållande vid under rättelsen om markegångsprisen ej kan få fullkomligt klart för sig, hvad dessa utgöra efter det i handeln brukliga vigtsystemet, hvarjemte beräkningen af priset pr hektoliter för markegångsdeputerade vid pris sättningen vållar ganska stora svårigheter; samt att dessutom i åtskilliga läns markegångstaxor finnas upptagna en del föråldrade bestämmelser. Motionären anmärker derjemte, att visserligen en del löner, tionde m. m. utgå i hektoliter, men anser, att, derest det bestämdes, hvad en hektoliter skall väga, så blefve det lättare, enklare och mera begripligt, om prisen utsattes pr 100 kilo.

Utskottet vill ingalunda bestrida, att det gällande bestämnings sättet af markegångspriset för sädeslag pr hektoliter är en qvarlefva från de tider, då sädesvarornas pris bestämdes efter rydmått, utan afseende på varans vikt, samt att detta beräkningssätt i allmänna

rörelsen numera utbytt mot prisbestämmelse efter vigt, till följd hvaraf en förändring af markegångstaxorna, på sätt motionären hemställt, vore önskelig, derest den nu kunde genomföras. Men något sådant lär för närvarande knappast kunna ske på det sätt, motionären hemställt.

Markegångsprisen äro, såsom motionären äfven erinrat, bestämmande för en del utgående löner och onera, hvilka skola utgå efter visst rymdmått. Enligt kongl. kungörelsen af den 11 maj 1855, angående grunderna och sättet för markegångsprisens bestämmande, skall dervid bestämmas »det årspris, — — hvarefter — — de åt embets- och tjänstemän på lön indelta räntor och tiondeanslag, de allmänna verk och inrättningar, kyrkor och fromma stiftelser tillhörande enahanda indelningar och anslag, samt de, såsom ersättning för vissa hemman eller lägenheter åtföljande besvär anvisade ränte- och tiondeanslag af nämnda beskaften, som icke blifvit till statsverket indragna, äfvensom alla kronans behållna räntor och tionde, få af räntegifvarne lösas.» Sålunda uppbäras t. ex. skattefrälseräntorna, der de ej äro inlösta, och alla frälsekatte-räntor, der spanmål är bestämd, efter visst rymdmått; detsamma är äfven fallet med lösen för diverse persedlar på grund af äldre kontrakt om militieboställen, likasom det ock torde vara händelsen med åtskilliga enskilda aftal om persedellösen. Men den mest omfattande svårigheten får dock måhända anses ligga i presterskapets lönerogleringar enligt kongl. förordningen af den 11 juli 1862 om allmänt ordnande af presterskapets löneinkomster, jemförd med kongl. kungörelsen af den 11 maj 1855, angående de uti ordinarie räntan ingående persedlars omsättning och förenkling. Enligt förstnämnda förordning skola presterskapets löner utgå i penningar eller persedlar, af hvilka för Malmöhus län såsom lönepersedel endast upptages spanmål, men för rikets öfriga län flera eller färre räntepersedlar af dem, som enligt sistnämnda kongl. kungörelse äro för orten bestämda, samt persedlarne utgå efter tioårig medelmarkegång. Då nu dessa regleringar gälla för 50 år, räknade från den efter lönerogleringens fastställande näst inträffande 1 maj, samt alla ecklesiastika löner äro bestämda i visst rymdmått spanmål, lär, så länge de nu fastställda lönerogleringarne gälla, lösenpris pr rymdmått för spanmål icke kunna ur markegångstaxorna borttagas.

Hade emellertid motionären i sin hemställdan föreslagit, att jemte prisuppgiften pr hektoliter skulle i markegångstaxorna jemväl upptagas i särskild kolumn motsvarande pris pr kilo, så hade, enligt utskottets förmenande, en sådan ändring af uppställningen kunnat ur allmänhetens synpunkt vara både önskvärd och upplysande; men då så ej skett, utan motionären begärt, att prisen skulle bestämmas pr 100 kilo

»i stället för» pr hektoliter, anser sig utskottet ej kunna tillstyrka bifall till motionen i denna del.

Rörande åter motionärens hemställan om revision för öfrigt af markegångstaxorna, möta dervid jemväl hinder i ofvan anförda bestämmelser och särskildt i åberopade kongl. kungörelsen om grunderna för markegångssättningen, hvilket torde framgå af hvad ur nämnda kungörelse ofvan anförts. Väl är det förhållandet, att under punkten 1:o i gällande formulär för markegångstaxorna upptagna »ränte- och kronotonde- samt dermed jemförliga persedlar» i de olika länens markegångstaxor till antal och beskaffenhet variera högst betydligt, så att de t. ex. i ett län (Hallands) upptaga 75 rubriker och i ett annat (Kalmar) 67, under det de i Kristianstads län utgöra 14, i Malmöhus 13 och i Blekinge blott 7, samt att sådana prisbestämmelser der och hvar påträffas, såsom t. ex. för en säck, en ål, en lax o. s. v. Men de många olika rubrikerna i länens taxor synas bero derpå, att vissa sådana persedlar i olika orter antingen äro föreskrifna genom särskild författning eller också ingå i gällande äldre kontrakts- eller räntebestämmelser. Det har till och med inträffat, att kammarkollegium, som enligt åberopade kongl. kungörelse om markegångssättningen eger att utfärda formulär för markegångstaxorna, efter utfärdandet af det i n:o 71 af svensk författningssamling för 1855 intagna formulär, i särskilda skrivelser till länsstyrelser måst föreskrifva upptagande af nya persedelrubriker, der sådant af en eller annan inträffad omständighet funnits nödigt. Då nu förhållandena inom de särskilda länen äro så olika, samt då persedlarnes antal och beskaffenhet synas bero på en del äldre, men ännu gällande bestämmelser och aftal af olika slag, har utskottet ansett sig ej heller kunna tillstyrka bifall till motionen i denna del.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att ifrågavarande motion icke må till någon kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 7 mars 1895.

På utskottets vägnar:

S. J. BOËTHIUS.
